Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

D.T.C.

Е. В. Гаврь-Аракелянц
Гимназия № 7

05 FEB 2007

ԱՆՏՕՆ ՉԵԽՈՎ

№ 8937

ԱՆԻՒՏԱՆ

1002/5710

Թարգմ. ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՆՍԱՑԵԱՆ

ТИФЛИССКАГО СОБР. БИБЛИОТЕКА

ՏՓԽԻՍ
Տպարան Մովսէս Վարդանեանցի
1902

891.71
Չ-34
19 NOV 2010
Հ.Ս.Խ.Հ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ԱՆՎԱՆ

ԱՆԻՒՏԱՆ

«Լիսարօն» կահաւորուած հիւրանոցի ամենաէժան համարում մի անկիւնից միւսն էր քայլում III-րդ կուրսի բժշկականութեան ուսանող Ստեփան Կլօչկօվը և ջանասիրութեամբ անգիր էր անում իւր դասը։ Անդադար, լարուած անգիր անելուց նրա բերանը չորացել և ճակատին քրտինք դուրս տուեց։

Պատուհանի մօտ, որի ափերը սառուցով բռնուած էին, աթոռի վրայ նստած էր նրա կենակցուհին — Անիւտան, սևահեր փոքրիկ նիհար 25 տարեկան աղջիկ, խիստ գունատ, փոքրիկ ճալատ աչքերով։

Մէջքը կռացրած, նա կարում էր տղամարդի օձիք։ Գործը շտապով էր....

Նախասենեակի ժամացոյցը թոյլ կերպով զարկեց կէսօրուայ երկուսը, իսկ սենեակը դեռ մաքրած չէր։ Ճմռթուած վերմակը, դէս դէն շպրտած բարձերը, գրքերը, շորերը, մեծ, կեղտոտ կոնքը, որ լի էր սապնաջրով, որի մէջ լողում էին կպեճներ, յատակի վրայ աղբը, — բոլորը, կարծես, թափուած էր մի տեղ, դիտմամբ խառնափնթոր, ճմռթած.....

— Աջ թոքը բաղկացած է երեք մասից. .. անգիր էր անում նա։ Սահմանները.— վերին մասը կրծքի առաջին պատի վրայ հասնում է մինչև 4—5-րդ ոսկները, կողքի հար-

16.07.2013

12038

թուլթեան վրայ մինչև 4-րդ-ողնը... յետևում մինչև spinascapulae...

Կլօչկօվը աշխատելով մտապատկերել նոր կարդացածը, աչքերը առաստաղին ձգեց։ Պարզ մտապատկեր չստանալով, նա սկսեց շօշափել իր վերին ողները՝ հագուստի տակից։

—Այս ողները նման են դաշնամուրի մատներին, ասաց նա. որպէսզի չը շփոթուել հաշուի մէջ, հարկաւոր է անպայման նոցա վարժուել։ Հարկաւոր է շօշափել կըմախքի և կենդանի մարդու վրայ... Արա, Անիւտա, արի ես գործնականապէս փորձեմ։

Անիւտան թողեց կարը, հանեց վերնաշապիկը և ուղիղ կանգնեց։ Կլօչկօվը նստեց նրա հանդէպ, կնճռոտուեց և սկսեց համարել նրա ողները։

—Հ՛ը... Առաջին ողը չէ շօշափւում... Նա յօդի տակն է.... Ահա սա կըլինի երկրորդ ողը... Այսպէս.... Ահա սա երրորդը... Ահա սա էլ չորրորդը.... Ի՞նչ ես կուչ գալիս....

—Ձեր մատները սառն են։

—Դէ, դէ....չես մեռնի, մի շարժուիր։ Պարտք է սա երրորդ ողը լինել, իսկ սա չորրորդն է....դու տեսքով նիհար ես, բայց ողները հազիւ են շօշափւում։ Սա երկրորդ...սա երրորդ։ Չէ, այսպիսով կըշփոթուիս և չես կարող քեզ պարզ ներկայացնել...Ստիպուած եմ նկարել. ուր է իմ ածուխը։

Կլօչկօվը վերցրեց ածուխը և նրանով նկարեց Անիւ-

տայի կրծքի վրայ միքանի զուգահեռական գծեր, ողներին համապատասխան։

—Հրաշալի է. բոլորը գիտեմ, ինչպէս ափիս վըրայ.... դէ հիմա պէտք է զարկել. մի կանգնիր։

Անիւտան կանգնեց և բարձրացրեց կզակը Կլօչկօվն սկսեց զարկել մատներով, և այն աստիճան խորասուզուեց իր զբաղմունքի մէջ, որ չընկատեց, թէ ինչպէս Անիւտայի շրթունքները, քիթը և մատները կապտեցին ցրտից։ Անիւտան դողում էր և վախենում, որ բժիշկը, նկատելով իր դողոցը, կըդադարի ածուխով նկարել և զարկել, ու յետոյ, քննութիւնը վատ կըտայ։

—Հիմա, ամեն ինչ պարզ է, ասաց Կլօչկօվը դադարելով զարկելուց. դու այսպէս նստիր և մի սրբիր ածուխը, մինչև որ ես մի քիչ էլ կըսովորեմ։

Եւ բժիշկը դարձեալ սկսեց շրջել և անգիր անել։ Անիւտան, ամբողջ նախշուած սև շերտերը կրծքին, կըծկուելով ցրտից, նստած էր և մտածում էր։ Նա առհասարակ շատ քիչ էր խօսում, միշտ լուռ էր և շարունակ մտածում էր, մտածում...։

Ամբողջ վեց-եօթ տարուայ թափառելու միջոցին այդ կահաւորուած սենեակներում, նա Կլօչկօվ-ի նման հինգ մարդ էր ճանաչում։ Այժմ բոլորը նրանք վերջացրել են դասընթացքը, մարդ դարձել, և իհարկէ, ինչպէս օրինաւոր մարդիկ՝ վաղուց են մոռացել իրան։ Նրանցից մէկը ապրում է Փարիզում, երկուսը բժիշկներ են, չորրորդը՝ նկարիչ, իսկ հինգերորդը, ասում են՝ արդէն պրօֆէ-

սոր է։ Կլոչկովը վեցերորդն է։ Շուտով սա էլ կլվերջացնէ դասընթացքը, մարդ կըդառնայ։ Անկասկած ապագան փայլուն է, և Կլոչկովը, հաւանականաբար, մեծ մարդ կըդառնայ, բայց ներկան բոլորովին վատ է.—նա չունի ծխախոտ, չունի թէյ, և շաքարն էլ չորս կտոր է մնացել։ Հարկաւոր է, որքան կարելի է, կարը շուտ վերջացնել, տանել պատուիրողի մօտ և յետոյ ստացած քսան ու հինգ կոպէկով գնել և՛ թէյ, և՛ ծխախոտ։

—Կարելի է մտնել, լսուեց դռան յետևից։

Անիւտան արագութեամբ ուսերին ձգեց բրդեայ թաշկինակը։ Ներս մտաւ նկարիչ Ֆեոֆանովը։

—Ես խնդրով եմ եկել ձեզ մօտ, սկսեց նա, դառնալով Կլոչկովին և դաղանաբար նայելով ճակատի վրայ թափուած մազերի միջով։—Բարութիւն արէք, փոխ տուէք ձեր գեղեցիկ աղջկան երկու ժամով։ Նկարում եմ մի պատկեր, իսկ առանց խոկականի դժուար է։

—Ա՜հ, ուրախութեամբ, համաձայնեց Կլոչկովը, գնա, Անիւտա։

—Ինչ ասես տեսնում եմ այստեղ, յանձը չշնչաց Անիւտան։

—Դէ, բաւական է, մարդը արուեստի համար է խնդրում, և ոչ թէ որևէ դատարկ բաների համար։ Ինչու չօգնել, քանի որ կարելի է։

Անիւտան սկսեց հագնուել։

—Իսկ դուք ինչ էք նկարում, հարցրեց Կլոչկովը։

—Պսիխէյ, լաւ նիւթ է, բայց ափսոս չի դուրս գա-

լիս, ստիպուած եմ շարունակ զանազան կենդանի կանանցից նկարել։ Երէկ նկարեցի մի կապոյտ ոտներով կնոջ։ Ինչու են ձեր ոտները կապոյտ, հարցնում եմ նրան։—Գուլպաներս են ներկում, պատասխանում է նա։

—Իսկ դուք շարունակ անվիր էք անում, բարդաւոր մարդ ես, համբերութիւն ունիս։

—Բժշկականութիւնն այնպիսի բան է, որ առանց անվիր անելու չի կարելի։

—Հըմ...ներեցէք, պարոն Կլոչկով, բայց դուք բոլորովին խողի կերպ էք ապրում, սատանան գիտէ, թէ ինչպէս էք ապրում։

—Այսինքն ինչպէս. ուրիշ կերպ չի կարելի ապրել...հօրիցս ես սատանում եմ ամսական 12 ռուբլի, իսկ այս փողով ապրելը մեծ բան է։

—Այդ այդպէս է...ասաց նկարիչը և զզուելով կընճռոտուեց, բայց յամենայն դէպս կարելի է լաւ ապրել... Զարգացած մարդն անպայման պէտք է էստէտիկ լինի. ճիշտ չէ. իսկ այստեղ ձեզ մօտ սատանան գիտէ, ինչ է, —անկողինը հաւաքած չէ, լուացաջուր, ախտ... երէկուայ փլաւը ափսէի մէջ մնացած... թու։

—Այդ ճիշտ է, ասաց բժիշկը և վիրաւորուեց, բայց Անիւտան ժամանակ չունի այսօր հաւաքելու, կարգաւորելու. ամբողջ ժամանակ զբաղուած է։

Երբ որ նկարիչն ու Անիւտան դուրս եկան, Կլոչկովը պառկեց բազմոցի վրայ և պառկած սկսեց անվիր անել, յետոյ յանկարծ քնեց, և մի ժամից յետոյ արթ-

նամալով, ձեռքը գլխին դրեց ու մռայլւելով սկսեց մըտածել։ Նա յիշեց նկարչի խօսքերն այն մասին, որ զարգացած մարդն անպայման պէտք է էստէտիկ լինի, և իւր սարգ ու կարգը յիրաւի այժմ անախորժելի թւաց իրան։ Նա երազում էր իւր ապագան, երբ նա պէտք է ընդունէ իւր հիւանդներին՝ առանձնարանում, թէյ պիտի խմէ ընդարձակ ճաշարանում, կնոջ ընկերակցութեամբ հասարակութեան մէջ, օրինաւոր կնոջ,—իսկ այժմ այս լուացքով լի կոնքը, որի մէջ լողում էին կղեճներ, ունէր վերին աստիճանին զզուելի տեսք։

Անիւտան էլ թւաց ոգեւ, խղճուկ... և նա վճռեց բաժանուել նրանից, ինչ էլ որ լինի։

Երբ սա վերադառնալով նկարչի մօտից, հանում էր ծածկոցը, բժիշկը բարձրացաւ և լուրջ ասաց նրան.

—Ահա թէ ինչ, սիրելիս, նստիր և լսիր. մենք պէտք է բաժանուենք. մի խօսքով, այլ ևս քեզ հետ ապրել չեմ ուզում։

Անիւտան նկարչի մօտից վերադարձաւ յոգնած, զայրացած. Նրա դէմքը, երկար ցրտում կանգնելուց, կծկուել էր, նիհարել և դունչը սրուել էր, ցցուել։ Բժշկի խօսքերին նա ոչինչ չըպատասխանեց և միայն նրա շրթունքները դողդողացին։

—Համաձայնիր, որ վաղ թէ ուշ մենք պէտք է բաժանուէինք, ասաց բժիշկը, դու բարի ես, լաւն ես, դու կըհասկանաս...

Անիւտան կրկին հագաւ ծածկոցը, լուռ փաթաթեց

թղթում իր կարը, հաւաքեց թելերը, ասեղները. չորս կտոր շաքարի փաթեթը գտնելով պատուհանի վրայ, դըրեց սեղանի վրայ գրքերի մօտ։

—Սա ձերն է. շաքար է... ասաց նա ցածր և շուռ եկաւ, որ արցունքները թագցնէ։

—Դէ, ինչ ես լալիս, հարցրեց Կլոչկովը։

Նա վրդովուած անցաւ սենեակի միջով և ասաց.

—Տարօրինակ ես դու, ուղիղ չէ, որ դու ինքդ գիտես, որ մեզ հարկաւոր է բաժանուել. մի դար խօ չը պէտք է միասին ապրենք։

Անիւտան արդէն հաւաքեց իր բոլոր կապոցները և շուռ եկաւ դէպի նա, որ հրաժեշտ տայ, բայց նա խղճահարուեց։

«Թող մի շաբաթ էլ այստեղ ապրի, մտածեց նա. իսկապէս, թող կենայ մի շաբաթ էլ, այնուհետեւ կըհրամայեմ, որ երթայ»։

Եւ բարկանալով իր բնաւորութեան չունենալու վերայ, նա խստութեամբ գոռաց նրա վրայ.

— Դէ, ինչ ես կանգնել, գնում ես, գնա, եթէ ոչ, հանիր ծածկոցդ և մնա։

Անիւտան հանեց ծածկոցը, լուռ, անշշուկ, յետոյ աչքերը մաքրեց, հոգւոց հանեց և անխօս գնաց դէպի իր մշտական տեղը—պատուհանի մօտ—աթոռի վրայ։

Ուսանողը վերցրեց դասագիրքը և կրկին քայլեց անկիւնից անկիւն։

—Աջ թոքը բաղկացած է երեք մասից.... կրկնում

էր նա, վերին մասը կրծքի առաջի պատի վրայ հասնում է մինչև 4—5-րդ ողները.....

Իսկ նախասենեակում ամբողջ ուժով ով որ գոռում էր.

— Գրիգոր, սամովարը։

Дозволено Цензурою Тифлисъ, 18 Октября 1902 года.

ТИФЛИССКАГО СОБРАНІЯ БИБЛІОТЕКА

«Ազգային գրադարան»
NL0310930

12.638

891.71
9-34